

^{p. nomen}
& quartus frat[er] ; Et autem qui potens est uos confir-
mare iuxta euangelium meum. & praedicationem ihu xpi.
secundum reuelationem misterii temporibus aeternis
tacti. quod nunc patefactum est per scripturas
prophetarum. secundum praeceptum aeterni di.
ad obedientiam fidei incunctis gentibus. Cognitoroli
sapientia do per ihu xpm. cui honor in saecula saecula
lorum amen. habet uersus dcccxi. ^{1. mille}

Finit epistula ad romanos. Incipit ad corinthios ^{cap.}

- i. Fidelis dr̄ per quem uocatus est de cir sur̄ dr̄. & con-
tentione uerborum. crux pereuntibus stulticia est.
Sapientiam loquimur inter p̄s-fector. animalis ho-
mo non p̄cipit. quae sunt spr̄ di. fundamentum est
ihu xpr̄ uos estis templum di.
- ii. De quodam qui uxorem patris sui habuit. Tradendum
satanae in interitum carnis.
- iii. Non bona gloriatio uestra pusillum fermentum
totam massam corrumpit de iudicia interfracta
molte fornicari quia corpora uestra membra sunt xpi.
- iiii. De continentia. & unus quisque suam uxorem habeat
& qui fuerint incontinenter nubant ne fiat reparatio
coniugii. Inquam uocationem uocatus est quis in eam
ambulet.

Iu De uirginibus.

Iui De sacrificiis. & circa idolotatorum & qui militat sunt
stipendur. umquam praedicant euangeliu in deum ut
omnibus omnia fui. ut omnes lucraret.

Iuii Omnis qui in agone currit. omniu continentia habet.
temptatio uor non adprehendat nisi humana. polo
uor ... participet et redaemoniorum. omne
quod in macello uenit manducate

Iuiii Caput uiri xpi. caput autem mulieris uir. oportet
herere et esse. ut prouati manifesti sint
inter uor de dominicam caenam.

Iuiii De spiritalibus. uor est corpus xpi caritas
magna hinc est. de prophetatione linguae
holite pueri et sensibus qui ignorat ignorabitur
mulieres in ecclesia taceant.

Ixi Quia xpi mortuus resurrexit. & uisus est apertis.
quomodo mortui resurgunt. aut in ^{quo} corpore ueniunt.
Omnes quidem resurgimus. sed non omnes immu-
tabimur.

Ixi De collectabus quae propter scorum fit.

Ixi De praelibamina stephani. & debere eos qui scorum
ministrant honorificari. Saluatio aquilae & prir
cillae. & qui non amat dnm ihm xpm sit anathema
ex pti.e cap

an qu, megrum

Corinthi sunt achai. & hi similiter ab ap^{to} audierunt
verbum ueritatis. & subuersi multifari & falsi apostolor.
quidam a philorophide uerborum eloquentas alii ad rectales
iudaicas inducunt. horum reuocat apostolor ad ueram
& euangelicam fidem. ^{scribens} eis ab epheso per
timotheum. ad corinthios .ii. maranatha. i. dñs uenit

Incipit epistola
pauli apostoli
ad corinthios .i.

cu omib; qui uo
ca t nom dñi nri
xpi

Paulus uocatur apostolor ihu xpi per uoluntatem di.
& sortetur frater ecclesie di quae est corinthi.
sanctificatur in xpo ihu uocatur scilicet. In omni loco ip^{oru}
& nostro gratia uobis et pax ad o patrem nostro & dno
ihu xpo; Gratia a dno meo semper prouobis in gratia
di quae data est uobis in xpo ihu. quia in omnibus di
uiter facta est in illo in omni uerbo & in omni scientia;
Eosicut testimonium xpi confirmatum est in uob^{is}. ita ut
nihil uobis desit in ulla gratia. expectantib; reuelat
ionem dñi nostri ihu xpi. qui & confirmabit^{ur} usque
ad finem sine crimine. in die aduentur dñi nostri ihu xpi;
Fidelis dñi per quem uocati estis in roci & caritatem filii
ihu xpi dñi nostri; Obsecro autem uos fratres per
nomen dñi ihu xpi. ut id ipsum dicatur omnes. & non
sint in uobis scilicet firmata; scilicet autem perfecti in eodem
sensu. & in eadem scientia; significatum est enim mihi
de uobis fratres mei ab his qui sunt cl oer. quia com

29

Tentationes inter uos sunt; hoc autem dico. quod unus
quisque uestrum dicit; ego quidem sum pauli. ego
autem apollo. ego uero cephæ. ego autem xpi; diu
sur e xpi. Numquid paulus crucifixus est. prouobis
aut in nomine pauli baptizati estis. Gratias ago do
meo quod neminem uestrum baptizauit nisi eripum
& zaium. ne quis dicat quod in nomine meo baptiza
ti sitis; baptizauit autem & stephanæ domū. cæserū
nercio. si quem alium baptizauerim. non enim misit
me xpi baptizare sed euāgelizare. non in sapien
tiā uerbi ut euaque tur crux xpi. uerbum enim cru
cir. pereuntib; quidem stultitia est. his autem
qui ad uisunt. id est uobis uirtus est. scriptū
est enim; perdam sapientiam sapientū. & pru
dentiam prudentium reprobo; ubi sapiens; ubi
serba. ubi ⁱⁿ quæstor huius rē; non ne stultam
fecit dñi sapientiam huius mundi. p̄m quia indi
sapientia non cognouit mundus per sapientiam
dñi. placuit dō per stultitiam prædicationis. saluos
facere credentes. qm̄ & iudæi signa p̄eunt. & gre
ci sapientiā quæerunt. Non autem predicamus
xpm̄ crucifixum. iudæis quidem scandalū. genab;
autem stultitiam; ipsi uero uocatur iudæis atque
grecis.

& qd infirmū ē dī
fortior ē hominib;

xpm̄ dī uirtutem et dī sapientiam. quia quod stultum
est dī sapientior est hominibus. uidete enim uocationē
uostram fratres. quia non multi sapienter secundū
carnem. non multi potenter. non multi nobiler. sed
quae stulta sunt mundi elegit dī ut confundat sapi
enter. & infirmam mundi elegit dī ut confundat fortia.
& ignobilia mundi & contemtabilia elegit dī. & quae
non sunt ut ea quae sunt dētrueret. ut non gloriētur
omnis caro in conspectu eury. Ex ipso autem uos estis
in xpō ihū. qui factus est sapientia nobis adō. & iustitia.
& rēficatio. et redemptio. ut quem ad modum
scriptum est. qui gloriatur in dño gloriatur.
& ego cum uenirem ad uos fratres. ueni non per
sublimitatem sermonis aut sapientiae. annuntians
uobis testimonium xpi. non enim iudicavi scire
me aliquid inter uos. nisi ihū xpm̄. et hunc crucifi
xum. ^{& tremore} Ego in infirmitate et amore multo fui
apud uos. ^{sermo meus.} & predicatio mea non in persuasibilib;
humane sapientiae uerbis. sed in ostensione spiritus
& uirtutis. ^{q̄} fides uestra ponit in sapientia homi
num. sed in uirtute dī. sapientia autem loquimur
inter perfectos. sapientiā uero non huius seculi.
neque principum qui destruantur. sed loquimur

Iphiere
mā

di sapientia inmis. terio quae ab rcondita est. quam
 predestinauit dr̄ antecula in gloriam nostram.
 quam nemo principum huius seculi cognouit.
 Si enim cognouissent. numquam dñm gloriæ cruci
 fixissent. Sed sicut scriptum est.
 quod oculis non uidit. nec auribus audiuit. nec in cor
 hominis ascendit. quae praeparauit dr̄ diligentibus.
 Nobis enim reuelauit dr̄. per xpm̄ suum.
 Sp̄s enim omnia scrutatur. etiam profundati.
 quae enim reat hominum quae sint hominis. nisi xpm̄
 hominis qui in ipso est. Ita et quae di sunt nemo cog
 nouit. nisi sp̄s di. Nos autem non xpm̄ huius mundi
 accepimus. sed xpm̄ qui ex dō est. ut sciamus quae
 ad dō donata sunt nobis. quae & loquimur. non
 doctar humanae sapientiae uerbis. sed in doctrina sp̄s.
 rpiritibus rpiritua comparantes.
 Animalis autem homo non percipit ea quae sunt sp̄s di.
 stultitia est enim illi. & non potest intellegere. quia
 rpiritualiter examinatur. rpitālis autē iudicat om
 nia. & ipse a nemine iudicatur. qui enim cognouit
 sensum dñi qui instruat eum. Nos autem sensum
 xpi habemus. & ego frater non potui uobis loqui
 quasi rpitālibus. sed quasi carnalibus.

ppuntat
Hypsona

Tresa
TA

tamquam paruulus in xpo. Lac uobis potum dedi non
erant; pondum enim poteratis. sed nec nunc quidem
potestis. adhuc enim estis carnales; cum enim sit
in uos zelus et contentio. nonne carnales estis. &
secundum hominem ambulatis. Cum enim quis dicit
ego quidem sum paulus. alius autem ^{est} apollo.
nonne homines estis. quid igitur est apollo. quid
uero paulus. ministri eius cui credidistis. & uni
cuique sic dñs dedit; ego plantaui. apollo rigauit.
sed dñs incrementum dedit; itaque neque qui plan-
tat est aliquid neque qui rigat. sed qui incremen-
tum dat dñs; qui plantat autem & qui rigat unum
sunt. Unus quisque autem propriam mercedem
accipiet secundum suum laborem; dñs enim sumus
adiutores; dñs agricultura estis. dñs aedificatio estis;
secundum gratia dñi quae data est mihi. ut sapiens
architectus fundamentum posui. alius autem super
aedificat. Unus quisque autem uideat quomodo super
aedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest
ponere praeter id quod positum est. quod est xps
ih̄s; si quis autem super aedificat supra fundamentum
hoc. aurum argentum. lapides pretiosos. li-
na faenum stipula. unius cuiusque opus

manifestum erit; ^{di} Dies enim declarabit. quoniam
in igne reuelabitur. & unum cuius que opus quale
sit ignis probabit. Sicut uero opus manente quod
super aedificauit. mercedem accipiet. sicut uero
opus arrepto. detrimentum patietur. Ipse autem
saluus erit. sic tamen quasi per ignem.

Hec igitur quia templum dei estis & spiritus dei habitat
in uobis. Siquis autem templum dei uiolauerit. dispo-
det illum deus. templum enim dei rem est. quod estis
uor. nemo ^{uof} seducat. Siquis uideatur inter uos
sapienter esse. in hoc saeculo stultus fiat. ut sit
sapienter. Sapientia enim huius mundi stultitia est
apud deum. scriptum est enim. comprehendam
sapientes in stultitia eorum. Et iterum. Dominus nouit
cogitationes sapientium. quoniam uanae sunt.

Thresa
7a

Thpsal
mo lxxxvii

Itaque nemo gloriatur in hominibus. Omnia enim
uestra sunt. Siue paulus. siue apollo. siue cephas. siue
mundus. siue uita. siue mors. siue praesentia. siue
futura. omnia enim uestra sunt. uos autem christi.
christus autem dei. Sic non existimet homo ut minis-
tror christi. et discipulatorer misteriorum dei.
hic iam quaeritur inter discipulatores. ut fidelis
quis inueniatur; mihi autem pro minimo est.

IV

Aut ab humano die ut a uobis iudicet. sed neque me ipsum iudico; nihil enim mihi
consciur sum. sed non in hoc iustificatus sum. qui autem
iudicat me dñs est; Itaque nolite ante tempus iudicare
quo adurque ueniat dñs. qui et in luminabit ab tenebris
tenebrarum. et manifestabit consilia cordium; &
tunc laus erit unicuique ad dō. Hec autem frater
transfigurauit in me. & apollo p̄ptuor. ut in nobis
dixit. p̄ supra quam scriptum est. unum aduer
sus ^{iterum} impletur pro alio. qui enim te discer nit
quid autem habet quod non accepisti. Si autem acce
pisti quid gloriaris quasi non acceperis. Tam rati
rati es. tam diuiter factus es. si enim nobis regna
tur. & utinam regnaretur. ut & in uobis regna
remur. puto enim dñs apostolor nouis simon
ordendit. tamquam mortis destinator. qui a pec
taculum factus sumus ^{huic} mundo. & angelis & hominib;
por stulti propter xpm. uor autem prudenter
in xpo. por infirmi. uor autem fortes. uor nobi
les. non autem ignobiles; urque in hac hora
& esurimus. et sitimus. & nudi sumus. & colaphis
cedimus. & instabiles sumus. & laboramus
operanter manibus nostris; maledicimur &
benedicimur. per reuocacionem patimur. & sustinemur;

blarphemamur. & obreeramur; tamquam purgamenta
 huius seculi facti sumus; omnium per ipsa mausque adhuc;
 Non ut confundam uos haec scribo. sed ut filios meos
 carissimos moneo. Nam si decem milia pedagorum
 habeatis in xp̄o. sed non multos patres; nam in xp̄o ih̄u
 per euangelium ego uos genui. Rogo ergo uos. imi-
 tatorer mei estote; Ideo misi ad uos thimotheum
 qui est filius meus carissimus & fidelis in dño. qui uos
 com mone faciat uias meas quae sunt in xp̄o. sicut
 ubique in omni ecclesia doceo; tamquam non uenturus
 sim ad uos. sic inflati sunt quidam; ueniam autem cito
 ad uos sidm̄ uoluerit. & cognoscam non sermone
 eorum qui inflati sunt sed uirtutem. non enim in
 sermone est ^{regnum} ~~ueritas~~ dñi sed in uirtute; quid uultis
 in uirga ueniam ad uos an in caritate & sp̄s
 mansuetudinis. Omnino auditur inter uos forni-
 catio. & talis fornicatio qualis nec inter gentes.
 Ita ut uxorem patris ^{aliquis} ~~quis~~ habeat; & uos inflati
 estis. & non magis luctum habuistis. ut tollatur
 de medio uestrum qui hoc opus fecit; ego quidem
 abren corpore preren autem rpiritu. Tam iudi-
 caui ut preren eum qui sic operatur est.
 In nomine dñi nr̄ ih̄u xp̄i congregatur uobis & in ep̄u

7)

cum uirtute dñi ihū. traderet huiusmodi satanae
in interitum carnis. ut sp̄s saluus sit in die dñi ihū xp̄i.

ii) ^{Ne} Non bonae gloriae uestra. Scitis quia modicum fer-
mentum. ut sitis noua conspersio sicut estis azimi.
*tota m. s. corrupta
& p. s. accedens s. m. a.* et enim pascha nostrum. immolatur est xpr̄.

Itaque sp̄ulemur. Non in fermento ueteri neque
in fermento malitiae et nequitiae. sed in azimis
sinceritatis & ueritatis. Scripsi uobis in epistula.
Ne commisit camini fornicariis. non utique forni-
cariis huius mundi. aut auaritis. aut rapacibus.
aut idolis seruientibus. ~~aut maledicis.~~ Alioquin.
deberatis de hoc mundo exire. [¶] Tunc autem
scripsi uobis. non commiseri. Si uis quis frater
nominatur est fornicator. aut auarus. aut
idolis seruiens. aut maledicus. aut ebriosus.
aut rapax. Cum eiusmodi nec cibum sumere.
quidem ^{mhi} de his qui foris sunt iudicare. [¶] Nonne
de his qui intus ^{sunt} uos iudicatis. [¶] Nam eos qui foris
sunt dñs iudicabit. aufer te malum ex uobis ipsis.
aut et aliquis uestrum habens negotium apud
alterum. iudicari apud iniquos. et non apud sc̄os.
An nescitis quoniam sc̄i de mundo iudicabunt.
et si in uobis iudicabitur mundus. indigni estis

^{mi} quidem in iudicatur. percutis quoniam angelos iudi-
 cabimur. quantomagis saecularia. Saecularia igitur
 iudicia si habueritis. contemptibiles quisunt in ecclesia.
 illorum constituite ad iudicandum. aduere eundem uestram
 dico; sic non est inter uos sapiens qui quam quis possit
 iudicare inter fratrem suum? Sed frater cum fratre
 iudicio contendit. & hoc apud infideles. Tam quidem
 omnino delictum est in uobis. quod iudicia habetis in
 uos; quare non magis iniuriam accipitis. quare
 non magis fraudem patimini. sed uos iniuriam faci-
 tis & fraudatis. & hoc fratribus. An nec citis quia
 iniqui regnum dei non possidebunt. Nolite errare.
 neque fornicari. neque idolis reuenter. neque
 adulteri. neque molles. neque masculorum concubi-
 torer. neque furer. neque auari. neque ebriori
 neque maledici. neque rapaces regnum dei possidebunt.
 & haec quidem fuistis. sed abluti estis. redcoificati
 estis. ^{saluati facti estis} In nomine domini nostri ihu xpi. & spū di nostri;
 Omnia mihi licent. sed non omnia expediunt.
 Omnia mihi licent. sed ego sub nullius redigar
 potestate; Ercauentri. & uenter ercir; Dñ autem
 et hunc et ha. sed destruet; corpus autem non formi-
 cationi sed dño. & dñr corpori; Dñ uero & dñm sur
 citauit.

f. f. f.

& non succidat per uirtutem suam. Meretrix quoniam corpora uestra membra sunt xpi. tollent ergo membra xpi faciam membra meretricis. Absit. An meretrix quoniam qui aderet meretrici unum corpus efficitur. Erunt enim inquit duo in carne una. qui autem adheret dno. unus rpr est. fugite fornicationem; Omne peccatum quodcumque fecerit homo. extra corpus est. qui autem fornicatur in corpus suum peccat; An meretrix quoniam membra uestra templum est rpr rei qui in uobis est. quem habetis ad d. & non estis uestri. empti enim estis pretio magno. Glorificate & portate dm in corpore uestro. De quibus autem scripsit ^{mih} bonum est homini mulierem non tangere; propter fornicationem autem unus quisque suam uxorem habeat. & unaqueque suum uirum habeat; uxori uir debitum reddat. similiter autem et uxor uiro. ^{Mulier.} uxor sui corporis potestatem non habet. sed uir. similiter autem et uir sui corporis potestatem non habet. sed ^{mulier.} uxor. nolite fraudare inuicem. nisi forte & consensu ad tempus ut uacetis orationi. & iterum reuertimini in id ipsum. Hec enim det uos satanas propter incontinentiam uestram. Hoc autem dico secundum indulgentiam.

Tuque
presert

iii.

33.
non secundum imperium. Volo autem omnes
homines erresicut meipsum. Sed unus quisque
proprium habet donum ex dō. Alius quidem sic.
Alius uerō sic. Dico autem non nuptiar et uiduir.
Bonum est illis. si sic maneant sicut & ego.
quod si non continent nubant. melius enim
est nubere quam uri. His autem qui in atri
monio iuncti sunt praecipio non eoz reddnr.
uxorem a uiro non discedere. quod si discesserit
manere in nuptiam. aut uiro suo reconciliari.
& uir uxorem non dimittat. nam caeteris ego
dico non dnr. Siquis frater uxorem habet infi
delem. & hęc consentit habitare cum illo. non
dimittat illam. & si quae mulier habet uirum infi
delem. & hic consentit habitare cum illa non dimittat
uirum. Sciñficatur est enim uir infidelis in
muliere fidelis. & sciñficata est mulier infidelis
per uirum fidelem. alioquin filii uestri in
mundi essent. nunc autem sciñ sunt. quod si
infidelis discedit. discedat. non est enim ser
uituti subiectus frater aut soror in huius
modi. In pace autem uocauit non dnr. unde eni
scit mulier si uirum saluum faciet. nisi uirum cui
que
Aut unde scit uir si mulier e saluum faciet.

sicut diuisit dñr. unum quemque sicut uocauit dñr.
ita ambulet. Sicut in omnibus ecclesiarum doctores; cir-
cum eius aliquis uocatur est. non adducit praeceptum;
In praecepto aliquis uocatur est. non circum eius datur;
circumcisio nihil est & praeceptum nihil est. sed obser-
uatio mandatorum dñi. unusquisque in qua uoca-
tione uocatur est. in ea per maneat; Seruus uoca-
tur episcopus non sibi curae. sed & si poterit liber fieri.
magis utere; quoniam in dño uocatur est seruus.
liberatur est dñi. similiter & qui liber uocatur est.
seruus est xpi. praeterea enim praestitum nolite fieri serui
hominum; unusquisque in quo uocatur est frater.
in hoc maneat apud dñm; De uirginibus autem praeceptum
dñi non habeo. consilium autem dico. tanquam mise-
ricordiam conseruetur uobis a dño. ut simis fidelis;
Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem neces-
sitationem. quoniam bonum est homini sic esse. alligatus
est uxori. noluerit esse solutionem. solutur est a uxore.
noluerit quaerere uxorem; si autem acceperit uxorem.
non peccasti; & si nupritur uirgo. non peccasti.
tribulationem autem carnis habebunt huiusmodi.
Ergo autem uobis parco; Hoc itaque dico fratres.
tempus breue est. reliquum est. ut & qui habent

34
uxores tamquam non habentes sint. & qui flent
tamquam non flentes. & qui gaudent tamquam
non gaudentes; & qui emunt tamquam non por-
fidenter; & qui utuntur hoc mundo tamquam
non utantur; praeterit enim figura huius mundi;
uolo autem uos sine sollicitudine esse. qui sine
uxore est sollicitus est quae domini sunt. quomo-
do placeat deo; qui autem cum uxore est sollici-
tus est quae sunt mundi quomodo placeat uxori;
& diuisus est; & mulier innupta. & uir uirgo co-
gitat quae domini sunt. ut sit rē & corpore & spiritu;
quae autem nupta est co-
gitat quae sunt mundi.
quomodo placeat uiro. ^{suo} Porro hoc ad utilitatem
uestram dico. non ut laqueum uobis inticiam;
sed ad quod honestum est. & quod facultatem prae-
beat sine impedimento domini seruandi;
Siquis autem turpem se uideri existimat super
uirginem suam. quod sit super adulta. & ita
oportet fieri. quod uult faciat. non peccat si nu-
bat; Nam qui statuit in corde suo firmus non ha-
bet necessitatem. potestatem ^{aut} habet suae uolun-
tatis. & hoc iudicauit in corde suo seruare uirgi-
nem suam. benefacit; Itaque & qui matrimonio
iungit

uirginem suam benefacit. & qui non iungit melius
fecit. mulier alligata est legi. quanto tempore
uir eius uiuit. quod si dormierit uir eius liberata est.
cui uult nubat tantum in dño. Beatior autem erit
si sic permanerit. secundum meum consilium.
puto autem quod et ego spm̄ dī habed; &

6 vi

De his autem quae idolis sacrificantur. scimus
quia omnes scientiam habemus. scientia inflat.
caritas uero aedificat. Siquis se existimat scire
aliquid. nondum cognouit. quem admodum oportet
eum scire. Siquis autem diligit dñm. hic cognitur
est ab eo. De his autem quae idolis immolantur.
Scimus quia nihil est idolum in mundo. & quod
nullus dñs nisi unus. nam et si sunt quid dicantur dii
sive in caelo sive in terra. si quidem sunt dii multi
& domini multi. nobis tamen unus dñs pater ex
quo omnia. & nos in illis. & unus dñs ih̄s xp̄s
per quem omnia. & nos per ipsum. Sed non in
omnibus est scientia. quidam autem in conscientia
urque nunc idoli. quasi idolo th̄ritum manducant.
& conscientia ipsorum cum sit infirma pollutur.
etiam autem nos non commendat do. neque si mandu
cauerimus deficiemus. Uidete autem. ne forte

neque si mandu
cauerimus deficiemus

haec licentia uestra offendiculum fiat infirmis;
Si enim qui uiderit eum qui habet scientiam in idolo
recumbentem. nonne conscientia eius cum sit
infirmus. edificabitur ad manducandum id olo
dicitur. et peribit infirmus in tua conscientia frater.

X pro quo xpi mortuus est. Si autem peccanter in
fratres & percutientes conscientiam eorum
infirmam in xpo peccatis. quapropter si ea
scandalizat fratrem meum. non manducabo
carnem in aeternum. ne fratrem meum scanda
lizem. non sum liber. non sum a portulis. nonne
ihm dnm nostrum uidi. nonne opus meum uos
estis in dno. & si alius non sum a portulis. sed tamen
uobis sum. Nam signaculum a portulatis meruor
estis in dno. mea defensio apud eos qui me inter
rogant. haec est. cum quid non habemus poter
tatem manducandi & bibendi. cum quid non
habemus potestatem sororem mulierem
circumducendi. sicut & ceteri a portulis & fra
tres dni & cephar. autrolus ego & barnabas
non habemus potestatem hoc operandi. qui mi
litat suis stipendiis um quam qui plantat uineam.
& de fructu eius non edit. qui parit gregem.

IX

& de lacte & zezir non manducat. [¶] Num quid recte homine
haec dico. an & lex haec non dicit. Scriptum est enim in
legemosi; non alligabitur boui trituranti. [¶] Num quid
debabur cura est dō. An propter non utique dicit. [¶] Nam
propter non scripta sunt. qm̄ debet in re perquirat. [¶] *Quarta
ra in spe
papiendi
fructus.*
sinor uobis sp̄talia semina. [¶] magnum est. sinor
carnalium uestra metamur. Si alii potestates uestrae
participerunt. ^{quare} non potius non. sed non usi sumus haec
potestate. sed omnia sustinemur. ne quod offendiculu
demur euangelio xpi; [¶] meretur quoniam ^{qui in sacratio} operantur.
quae de sacratio sunt adunt. quia altario de re uiuunt cu
altario participantur. Ita et dñr ordinauit. his qui
euangelium annuntiant de euangelio uiuere.
Ego autem nullo horum usur sum. non scripsi autem
haec. ut ita fiant in me. Bonum est enim mihi magis
mori. quam ut gloriam meam qui reuacuet. [¶] Nam
si euangelizauero non est mihi gloria. [¶] necessitate enim
mihi incumbit. ut enim mihi est. si non euangelizauero;
si enim uolens hoc ago. mercedem habeo. si autem in
uitur. dispenratio mihi credita est. [¶] Quae est ergo
mercer mea. [¶] ut euangelium praedicant sine supra
ponam euangelium. ut non abutar potestate mea
in euangelio. [¶] Nam cum liber errem ex omnibus

4
Iudicatio
p. 1001

omnium mereruum feci. ut plures lucrifacerem. hic qui sub lege sunt quasi sub lege erant. cum ipse non erret sub lege. ut cor qui sub lege erant lucrifacerem. hic qui sine lege erant tamquam sine lege erant. cum sine lege dicitur errem. sed in lege errem xpi. ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. factus sum infirmis infirmus. ut infirmos lucrificarem. omnibus omnia factus sum. ut omnes facerem salvos. omnia autem facio propter euangelium. ut particeps eorum efficiar.

Q. & facit iudicium
 et quasi iudicium
 deus lucrifacere.

viii Pericitur quod hi qui in stadio currunt. omnes quidem currunt. sed unus accipit brauium. sic currit ut comprehendatur. Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet. & ille quidem ut corruptibilem coronam accipiant. nos autem incorruptam. ego sic curro. non quasi in incertum. sic pugno non quasi aerem uerberans. sed castigo corpus meum. & interitum redigo. ne forte cum alius praedicauerim. ipse reprobus efficiar. prolo enim uos ignorantes fratres. quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt. & omnes mare transierunt. & omnes in moyse baptizati sunt in nube & in mari.

i. p. m. i. s.

et omnes eandem escam spiritalem manducauerunt.
& omnes eundem potum spiritalem biberunt.
Bibebant autem de spiritali conreque[n]tia eor[um] petra.
petra autem erat xpr[ist]us. sed non in pluribus eorum
beneplacitum est d[omi]no. nam prostrati sunt in deserto.
Haec autem in figura facta sunt nostri. ut non simus
concupiscentes malorum sicut & illi concupierunt.
neque idolatras efficiamus sicut quidam ex ip[s]is.
quemadmodum scriptum est. Sedit populus man
ducare & bibere. & sur rexerunt ludere. neque
fornicemur sicut quidam ex ip[s]is fornicati sunt.
& caeciderunt una die uiginti tria milia. neque
temptemus xpr[ist]um sicut quidam eorum temptauerunt
& arserunt perierunt. neque murmora ueritas
sicut quidam eorum murmora uerunt. & perierunt
ab ex terminatore. haec autem omnia in figura
contingebant illis. Scripta sunt autem ad correcc
tionem nostram in quor[um] finis rectorum deuen
tunt. Itaque quis existimat stare uideat necesse.
temptatio uor non adprehendat nisi humana. fidelis
autem d[omi]ni ^{est} qui non patietur uor temptari super id
quod potestis. sed faciet cum temptatione etiam
prouentum. ut possitis sustinere.

37.
Propter quod carissimi mihi. fugite ab idolorum
cultura; ut prudenter loquor. uos iudicate quod
dico; calix benedictionis quem benedicimus. nonne com-
municatio sanguinis xpi est. & panis quem frangi-
mur. nonne participatio corporis dñi est. qm̄ unus
panis. unum corpus multi sumus. omnes quibus uno
pane participamus; uidete irriser secundum carnem;
nonne qui edunt hostias participer sunt altaris
quid dicitur. quod idoli immolatum sit aliquid
aut idolum sit aliquid. sed quae immolant gentes.
daemoniis immolant & non dō. Nolo autem uos
socios fieri daemoniorum; non potestis calicem
dñi bibere. & calicem daemoniorum; an aemula-
mur dñm. Num fortior er illo sumus. omnia licet
sed non omnia expediunt; omnia licent. sed non
omnia aedificant; nemo quod suum est quaerit.
sed quod alterius. Omne quod in macello uenit
manducate nihil interroganter propter consci-
entiam. Dñi est terra. et plenitudo eius.
Siquis uocat uos infidelium & uultis ire. omne
quod uobis adponitur manducate nihil interro-
ganter propter conscientiam. Siquis autem
dixerit hoc immolatum est idolis. nolite

q. non potestis m̄se
om̄i participere
& m̄se demoniorū.

manducare. propter illum qui indicauit. & propter
conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam.
sed alteri iur. ut quidem liber tar mea iudicatur
ab alia conscientia. Si ergo cum gratia participo.
quid blasphemor pro eo quod gratias ago. Si ergo
manducatur siue bibitur. uel aliud quodcumque facerem
omnia in gloria dei facite. sine offensione estote
iudeis et gentibus & ecclesiae dei. Sicut & ego per
omnia. Omnibus placeo. non quaerens quod mihi
utile est. sed quod multar ut saluificent.

Imitator er mei estote. sicut & ego xpi. laudo autem
uor fratres. quod per omnia mei memore estis.
& sicut tradidi uobis praeccepta mea tenetis.

uolo autem uor scire. quod omnis uir caput xpi.
caput autem mulieris uir. caput uero xpi dei.

omnis uir orant aut prophetant uelato capite.
detur pat caput suum.

omnis autem mulier
orant aut prophetant non uelato capite. detur
pat caput suum. quia uniuersumq. ex se fidelium

Nam si non uelatur mulier. et
tondatur. si uero turpe est mulieri tonderi aut
decaluari uellet caput suum. uir quidem non
debet uelare caput. quoniam imago et gloria
est dei. mulier autem gloria est uiri. non enim

38
uir ex muliere est. sed mulier ex uiro. & enim non
creatur uir propter mulierem. sed mulier propter
uirum. Ideo debet mulier potestatem habere
super caput propter angelos. uerum tamen
neque uir sine muliere. neque mulier sine uiro
indno. Nam sicut mulier de uiro. ita et uir per muli-
erem. Omnia autem ex do. ^{si ipsi iudicant.} deet mulierem non
uelatam orare dm. nec ipsa natura docet uor.
quod uir quidem sic mam nutriat. ignominia
est illi. mulier uero sic mam nutriat gloria
est illi. quoniam capilli prouelaminei dati sunt.
Siquis autem uidetur contentiosus esse. non
talem consuetudinem non habemus. neque
ecclesia di. hoc autem praecipio. non laudam.
quod non in melius. sed in deterius conueniat.
primum quidem conuenientibus uobis in
ecclesiam. aucto rursus esse. et ex parte
credo. Nam oportet et herere esse. ut
qui probata sunt. manifesti fiant in uobis.
X Conuenientibus ergo uobis in unum. Tam non
est dominicam caenam manducare.
unusquisque enim suam caenam praesumit
ad manducandum. et alius quidem esurit.

aliura autem ebrius est; cum quiddam non habeat
ad manducandum & bibendum aut ecclesiam di-
contem nitur et confunditur eor qui non habent.
quid dicam uobis. Laudo uos in hoc non laudo;
ego enim accepi a dno quod et tradidi uobis.
quoniam dnr ihu in quo te tradebatur accepit
panem & gratias agens fregit et dixit; hoc est
corpus meum quod pro uobis. hoc facite in meam co-
memorationem; similiter & calicem. postquam
caenauit dicens; hic calix nouum testamentum est
in meo sanguine. hoc facite quotienscumque
bibis in meam comemorationem; quotiens
cumque enim manducabis panem hunc &
calicem bibeas. mortem dnr adnuntias donec
ueniat; Itaque quicumque manducauerit
panem uel biberit calicem dnr indignus erit
erit corpus & sanguis dnr; prober autem
se ipsum homo. & sic de pane illo aedat & de calice
bibat; qui enim manducat et bibit indigne
iudicium sibi manducat et bibit. non di iudicant
corpus dnr. Ideo inter uos multi infirmi & imbecilles
& dormiunt multi; quod si nos met ipsos iudica-
remus. non utique iudicaremur; Dū iudicamur
autem

ad nō corripimur. ut non cum hoc mundo damnemur;
 Itaque fratres mei cum conueniatis ad manducan-
 dum inuicem exspectate. si quis exiit domi
 manducet. ut non in iudicium conueniatur.
 cetera autem cum uenero disponam. Despra-
 libur autem nolo uos ignorare fratres.

unil. Scitis quoniam cum gentes essetis ad simula-
 cramenta prout ducebamini euntes; Ideo notū
 uobis facio quod nemo in rpu di loquens dicit
^{factio} autem a ihu; & nemo potest dicere dnr ihs nisi
 in rpu rō; Diuisioner uero gratiarum sunt idem
 autem rpr; & diuisioner ministracionum sunt
 idem autem dnr; & diuisioner operacionum
 sunt idem uero dr. qui operatur omnia in omnib;
 unicuique autem datur manifestatio rpr
 ad utilitatem; aliquidem per rpr datur ser-
 mo sapientiae. Alii autem sermo scientiae
 secundum eundem rpr; alii gratia sanctorum ^{q. aliter fides}
 in uno rpu; ^{in eodē rpu} alii operatio uirtutum. Alii prophe-
 tia. alii discretio rpr; alii genera linguarum.
 alii interpretatio sermonum; haec autem
 omnia operatur unus atque idem rpr. Diuidens
 singulari prout uult; Sicut enim corpus unum est

& membra habet multa. omnia autem membra
corporis cum sint multa. unum corpus sunt.
ita et xpr̄. etenim in unopū omnes nos in
unum corpus baptizati sumus. Siue iudaei siue
gentiles. siue rerui siue liberi. & omnes unopū
potati sumus. nam et corpus non est unum
membrum. sed multa. si dixerit pes quoniam
non sum manus. non sum de corpore. non ideo
non est de corpore. & si dixerit auris quia non
sum oculus. non sum de corpore. non ideo non ē
de corpore. si totum corpus oculus. ubi auditur.
si totum auditur. ubi odoratur. nunc autem posuit
dñi membra. unum quodque eorum in corpore
sicut uoluit. quod si errent omnia unum membrū.
ubi corpus. nunc autem multa quidem membra.
unum autem corpus. non potest autem dicere
oculus manus operata tua non indiget. dicitur
caput pedibus. non est mihi necessarium. sed mul-
to magis quae uidentur membra corporis infirmi
ora esse necessaria sunt. & quae per uitamur igno-
biliora membra esse corporis. his honorem ha-
bundantiorē circumdamur. & quae in honesta
sunt non tra abundantiorē honestatem habent.

honesta autem non tra nulliur egent. sed dñ
 & imperavit corpus. & cui de erat. abundantio se
 tribuendo honorem. ut non sit rē^h ma in corpore
 sed id ipsum pro inuicē sollicitasint membra. & si
 quid patitur unum membrū. compatiuntur omnia
 membra. siue gloriatur unum membrum. con
 gaudent omnia membra. uor autem estis cor
 pur xpi. & membra de membra. & quordam quidē
 posuit dñ in ecclesia. primum apostolar. Secundo
 prophetar. tertio doctorer. Deinde uirtuter. & in
 gratias curacionum. Optulacioner. gubernacioner.
 genera linguarum. num quid omner apostoly.
 num quid omner prophetae. num quid omner doc
 torer. num quid omner uirtuter. num quid omner
 gratiam habent curacionum. num quid omner lin
 guis locuntur. num quid omner interpraetantur.
Aemulamini autem charismata maiora. & ad
 huc excellentior in uiam uobis demonstro.
 Si linguis hominum loquar & angelorum. carita
 tem autem non habeam. factus sum uelut aë roman
 aut cymbalum tinniens. & si habuero prophetiam.
 & nouerim mysteria omnia & omnem scientiam
 & habuero omnem fidem. scilicet in omnes trans
 ferā.

caritatem ^{autē} non habuero nihil sum; & si distribuero
in cibos pauperum omnes facultates meas.
& si tradidero corpus meum ^{ita} ut ardeam.
caritatem non habuero nihil mihi prodest;
caritas patient est. benigna est; caritas non aemu-
latur. non agit perperam. non inflatur. non est
ambitiosa. non quaerit quae sua sunt; non iri-
tatur. non cogitat malum. non gaudet super
iniquitatem; non gaudet autem ueritate; omnia
suffert. omnia credit. omnia sperat. omnia sustinet;
caritas numquam excidit; siue prophetae
euacuabuntur. siue linguae cerra bunt. siue
scientia destruetur; ex parte enim cognosci-
mur. & ex parte prophetamur; cum autem uenerit
quod perfectum est euacuabitur quod ex parte ē;
cum errem paruolus. loquebar ut paruolus.
sapiebam ut paruolus. cogitabam ut paruolus;
Quando autem factus sum uir euacuauit quae erant
paruoli; uidebam nunc per speculum in
enigmatē. tunc autem facie ad faciem; nunc
cognosco ex parte. tunc autem cognoscam
sicut et cognoscor sum. nunc autem manet
fides sper caritas. tria haec. maior autem

41.
hī ē caritātē; Sec tamini caritatē; aemulamini spī
talia magis autem ut prophētā; qui enim loquitur
lingua non hominibus loquitur reddō. nemo
enim audit. spū autem loquitur mysteria.
Nam qui prophētāt hominibus loquitur. ad aedi-
ficationem. & exhortationem & conuersionem;
qui loquitur lingua se metipsum aedificat; qui autē
prophētāt aedēsiā aedificat; uolo autē omner
uor loqui linguis. magis autē prophētare. Nam
maior est qui prophētāt quam qui loquitur linguis.
Nisi forte ut inter praeteretur. ut aedēsiā aedi-
ficationem accipiat. Nunc autē frater siue
nō ad uor linguis loqueris. quid uobis prodero.
nisi si uobis loquar. aut in reuelatione. aut in sciē-
tia. aut prophētia. aut in doctrina. tamen quae
sine anima sunt uocem dant. Siue tuba siue
cithara. nisi distinctionem sonitū dederint.
quomodo scietur. ^{id.} quod cantur. aut quod citha-
rizatur. & enim si incertam uocem det tuba.
qui parabit se ad bellum. Ita et uor per linguam
nisi manifestum sermonem dederit. quomodo
scietur id quod dicitur. Erunt enim in aera
loquenter. tam multa ut puta genera linguarū

sunt in hoc mundo. & nihil sine uoce est; Si ergo nesci
ero uirum uocem. ero et cui loquor barbarus.
& qui loquitur mihi barbarus, sicut uos. quoniam aemula
torer estis spiritum. ad aedificationem ecclesie quaerite
ut abundetis; & ideo qui loquitur lingua. oret ut in
praesentibus; nam siorem lingua. spiritum meum orat
in enim autem mea sine fructu est; quid ergo est.
orabo spiritu. orabo & mente; praesentibus spiritu. praesentibus & morte
ceterum si benedixeris spiritu. quis supplet locum
idiote. quomodo dicit amen. Super tuam benedic
tionem. quoniam quid dicar nescit; nam tu quidem
bene gratias agis. sed aliter non aedificatur;
Gratias ago deo. quod omnium uestrum lingua loquor;
sed in ecclesia uolo quinque uerba. sententia meo loqui
ut & alior instruar. quam decem milia uerborum.
lingua; praeter nolite pueri effici sensibus. sed
malitia paruoli estote; sensibus autem perfecti
estote; in lege. scriptum est. quoniam alius linguarum
& alius labur loquar populo huic. & nec sic exaudiet
medicis dominus; Itaque linguae insignum sunt non
fidelibus. sed infidelibus; Si ergo conueniat uniuersa
ecclesia in unum. & omnes linguarum loquantur.
Intret autem idiota aut infidelis. non dicet.

111
prophetae
aut infidelibus
sed fidelibus.

42
quod insantur. Si autem omnes prophetent. in dō
autem quis infidelis uel idiota. conuincatur ab
omnibus. diiudicatur ab omnibus. Occulta cordis
eius manifesta fiunt. & ita cadens in faciem
adorabit. ^{dm} pronuntians quod uerū in uobis sit.
quid ergo est frater. cum conuentus unus
quisque uestrum primum habet. doctrinam
habet. apocalipsis habet. linguam habet. inter
pretationem habet. omnia ad aedificationem
fiant. Siue lingua quis loquitur. secundum
duos aut multum tres. & per partes. & unus
interpretetur. Si autem non fuerit interpres.
taceat in ecclesia. sicut autem loquatur & dō.
prophetae uero duo uel tres dicant. & ceteri diu
dicent. quod si alii reuelatum fuerit sedenti prior
taceat. potest enim omnes per singulos prophe
tare. ut omnes dicant. & omnes exhortentur.
& sp̄ prophetarum prophetae subiecta sunt.
non enim est disrensiō in dō sed pacis. Sicut
in omnibus ecclesiis scōrum. ^{docet} mulieres in eccle
sia taceant. non enim permittatur eis loqui.
sed subditae esse sicut lex dicit. Siquid autem
uolunt dicere. domi uiros suos interrogent.

Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. An uobis
uerbum di proceris. aut in uor solar per uent.
siquis uidetur propheta erre. aut spiritalis.
cognoscat quae scribo uobis. quia dñi sunt mandata;
Siquis autem ignorat. ignorabitur. Itaque fratres
aemulamini. prophetare. & loqui in uis uolite
prohibere; omnia autem honeste. & secundum
ordinem fiat. Notum autem uobis facio
fratres euangelium. quod praedicaui uobis.
quod et accepistis in quo & statur. per quod et
saluamini. i quaraone praedicaui uobis.
si tenetis. nisi frustra credidistis; Tradidi enim
uobis in primis quod et accipi. qm̄ xpr̄ mortuus
est pro peccatis nostris secundum scripturas. & qui sepultus

si quis uisur rex tere
dies ad remparan

& quia uisur est ceph̄e. & post haec undecim;
Deinde uisur est plur quam quingentis fra
tribus simul. & quibus multa manent usque adhuc.
quidam autem dormierunt. Deinde uisur est
iacobo. Deinde aptur omnibus; pouis sime autem
omnium tam quam ab ortuo. uisur est & mihi;
Ego enim sum minimus apostolorum. quoniam sum
dignus uocari apostolus. qm̄ per recutus sum eccle
siam di. Gratia autem di sum id quod sum. & gratiae

in me uacua non fuit; Sed habundantur illis omnibus;
 laboraui. non ego autem; sed gratia dei mecum;
 siue enim ego siue illi. sic praedicauimus et sic
 credidistis; Si autem Christus praedicatur quod resur-
 rexit a mortuis quomodo quidam dicunt in uobis.
 quia resurrectio mortuorum non est. Si autem
 resurrectio mortuorum non est. neque Christus resur-
 rexit; si autem Christus non resurrexit. inanis est
 ergo praedicatio nostra. inanis est & fides uestra;
 Inuenimur autem et falsi testes dei. quoniam testi-
 monium diximus aduersum deum. quod
 surretauerit Christum quem non surretauit si mor-
 tui non resurgunt; Nam si mortui non resurgunt.
 neque Christus resurrexit. uana est fides uestra. <sup>quod si Christus
non resurrexit.</sup>
 adhuc enim estis in peccatis uestris. Ergo & qui
 dormierunt in Christo perierunt. si in hac uita tan-
 tum in Christo sperantes sumus. mirabiliorem
 sumus omnibus hominibus. nunc autem Christus
 resurrexit a mortuis. primitiae dormientium;
 quoniam per hominem morr. & per hominem resur-
 reccio mortuorum. ita et in Christo omnes uiui
 ficabuntur. unum quisque autem in suo ordine.
 primitiae Christi. deinde hi qui sunt Christi in aduentu
 eius. ^{in aduentu}

X quia sicut in adu omnes moriuntur

deinde finit. cum tradiderit regnum dō & patri. cum
evacuaverit omnem principatum et potestatem
& uir autem. Oportet autem eum regnare donec
ponat omnes inimicos sub pedibus eius. ^{Omnia enim sub}
^{iecit sub pedibus eius;} ^{autem} Inimica deruetur mors; Omnia enim
subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia
subiecta sunt ei. sine dubio praeter eum quis subiecit
ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia
tunc ipse filius subiectus erit illi quis sibi subiecit
omnia. ut sit dñs omnia in omnibus. alioquin quid
facient qui baptizantur pro mortuis. si omnino
mortui non resurgunt. ut quid et baptizantur
pro illis. ut quid et nos periclitamur omni hora
cō die mori pro uestra gloria frater
quam habeo in xpō ihū dñō nostro; ^{Si} secundum
hominem ad bestiarum pugnam ephes. quid mihi prodest
si mortui non resurgunt. manducemus & bibamus;
cras enim moriemur; nolite reduci. corrumpunt
more bonorum conloquia mala. Vigilate iustis &
nolite peccare. ignorantia enim dī quidam habet;
Ad reuerentiam uobis loquor; reddicit aliquis.
quomodo resurgunt mortui. quali autem corpore
ueniunt. Insuper tu quod remanet non uiuificatur.

nisi prius moriatur; & quod de minimis non corpus
 quod futurum est seminatur. sed nudum granum
 ut puta tritici. aut aliquid ceterorum; de
 autem datur illi corpus sicut uoluit. & unicuique
 seminum proprium corpus; non omnino caro
 eadem caro. Sed alia hominum. alia pecorum;
 alia caro uolucrum. alia piscium. & corpora
 caelestia. & corpora terrestria. Sed & alia
 quidem caelestium gloria. alia autem terrenum.
 alia claritas solis. alia claritas lunae.
 & alia claritas stellarum; stella enim ab stella
 differunt in claritate. sic & resurrectio mortuorum.
 seminatur in corruptione. surgit in incorruptione;
 seminatur in ignobilitate. surgit in gloria;
 seminatur in infirmitate. surgit in uirtute;
 seminatur corpus animale. surgit corpus spiritale;
 si est corpus animale. est & spiritale; sic & scriptum
 est; Factus est primus homo adam in animam
 uiuentem. postquam ad eum in spiritu uiuificante.
 sed non prius quod spiritale est. sed quod animale est.
 deinde quod spiritale; primus homo de terra
 terrenus. secundus homo de caelo caelestis.
 qualis terrenus. talis et terrenus.

In quo
 54

& qualis caelestis talis & caelestis; Itaque sicut por-
 taui in imaginem terreni; portemus & imaginem
 caelestis; hoc autem dico frater; quoniam caro &
 sanguis regnum dei possidere non potest; neque
 corruptio incorruptelam possidebit; ecce mihi scribum
 uobis dico; omnes quidem resurgemus; sed non

✠ Immo merito
 in lectu oculi inno-
 vissima tuba ca-
 nit enim tuba & mor-
 tuus resurgens in
 corrupta & nos
 immutabimur.

omnes immutabimur. oportet enim corruptibile
 hoc induere incorruptelam & mortale hoc induere in-
 mortalitatem; Cum mortale hoc induerit immortalitatem.

Tunc fiet sermo qui scriptus est;
 Aborta est mors in uictoria; ubi est mors uictoria
 tua; ubi est mors stimulu tuus; Stimulus autem
 moris peccatum; Uir autem uero peccata lex; Deo
 autem gratias quidem nobis uictoriam; per dominum
 nostrum ihesum christum; Itaque frater mei dilecti;
 stabiles estote & immobiles; abundanter quod
 labor uester non est inanis in domino;

IN OSE E.

in apertis sep-
 tentes

IXI

De collecta autem quaefiunt in cor. sicut or-
 dinaui ecclesiam galatiae ita & uos facite per
 unam tabulam; unus quisque uestrum apud se
 reponat; recondens quod ei beneplacuerit; ut
 non cum uenero; tunc collectaefiant; Cum
 autem praesens fuero; quos probauerit per
 epistulas; hoc in totam perferre gratiam

uestram inhierruralem; quod si dignum fuerit ut
 & ego eam. mecum ibunt; ueniam autem ad uos cum
 machedoniam pertransiero; nam machedoniam
 pertransibo; apud uos autem forsitan manebo.
 uel etiam hibernabo. ut uos me deducatis quocumq;
 iero; uolo enim uos modo intransitu uidere;
 spero enim me aliquantum temporis manere
 apud uos. si dñr permiserit; permanebo autem
 ephesi usque ad pentecosten; ostium enim mihi
 apertum est magnum & euident. & aduersarii
 multi; si autem uenerit timotheus. uidete ut
 sine amore sit apud uos. opus enim dñi operatur
 sicut & ego. persequitur ergo illum spernat. Deducite
 autem illum in pace. ut ueniat ad me; expecto enim
 illum cum fratribus. De apollo autem fratre ^{significauit.}
 quum multum rogauis eum ut ueniret ad uos cum fratribus;
 & utique non fuit uoluntas eius. ut nunc ueniret.
 ueniet autem cum elisacuus fuerit; uigilate
 fide. uiriliter agite & confortamini. omnia
 uestra in caritate fiant;

Xij. Obsecro autem uos fratres. nostris domum
 stephanae & fortunati. quoniam sunt primitiae
 achanae. & in ministerium scōrum ordinauerunt
 ipsos.

ut et uos subditis et eorum modi & omni cooperati
& laboranti. ^{in uobis;} Gaudeo autem in preterita stephani
& fortunati & achaici. quoniam id quod uobis
deerat ipsi suppleuerunt. Refecerunt enim
& meum spiritum & uestrum. cognosce
ergo qui eorum modi sunt; Salutant uos ecclesie
asie; salutant uos in dno multum aquila &
priscilla ^{ill} cum domestica sua ecclesia; salutant uos
fratres omnes. salutate inuicem in orculo rco;
salutatione mea manu pauli; Siquis non amat dnm
ihm xpm. sic anathema maranatha; Gratia dni
ihū uobiscum. Caritas mea cum omnibus uobis
in xpo ihū amen. **PIIIT. hāb uersus. dccc. lxx.**
Incipit capitula ad corinthios. secunda.
i De praesura nostra qui facta est in asia. suf
ficit homini correptio quae amulatur fit; pe
tristitia ab orbe at eum. & postea de uere
ei donari pp̄t uincenda opera diaboli
ij. quia xpi suauis odor sumus epistula est xpi
ministrata per nos. littera occidit sp̄r uiui
ficat. per recitatione passu. sed non derelicti;
Igitur si qua in xpo noua creatura est. ecce
tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis

non eo angustamini in nobis corinthi, sed in uirce
ribus uestris, quae coniectio xpi ad beliar secundu
dm tristitia penitencia in salute operatur,

ii] Graxadi quaedata est in ecclesia machedoniae
quod reipror tradiderunt do.

iii]. De ministerium quod fit in circi qui eminat in
benedictione. De benedictione & me tet, hilare
daxorem diligit dr.

ii] In humilitatem docere & non extolli. in carne
ambulanter non recundum carnem militamur. de
passionibus in infirmitatibus gloriari. Rapam
hominem urque intercium caelu dicit. non fili
parentibus sed parentibus filii thesaurizare,

ui praecor dm nefiat aliquid in eor qui peccauerunt.
& non poentauerunt. *Incipit capitula ad cor.*

*Incipit epi
stola pauli
apostoli se
cunda ad
corinthios.*

Paulus apostolus ihu xpi per uoluntatem di
& timotheus frater ecclesiae di quae est
corinthi. cum scir omnibus qui sunt in uniuersa
achiae. Gratia uobis & pax ad o patrem nostro.
& dno ihu xpo; Benedictur dr & pater dñi ni
ihu xpi. pater misericordiarum. & dr totus
conrolationis qui conrolatur non in omni tribu
lacione nostra. ut possimus & ipsi conrolari eor

Post acta poenitencia. consolatoria epistola scribens eis exroade & laudans
eos hortat ad meliora. e tristatos quide eos sed emendatos ostendit;

qui in omni parte et sumunt. per exhortationem
qua exhortamur & ipsi adō. quoniam sicut
abundant passionis xpi in uobis. ita & per xpm
abundat consolatio nostra. Siue autem
tribulamur. pro uestra exhortatione & salute.
Siue exhortamur. pro uestra consolatione que
operatur tolerantiam earundem passionum.
quare et nos patimur et sper nostra firma
pro uobis. Scienter quoniam sicut recipi passio-
num est. sic erit et consolatio.
Non enim uolumus ignorare ^{uor} fratres de tribula-
tione nostra quae facta est in asia. quoniam
supra modum grauati sumus supra uirtutem.
ita ut tederet nos & iam uiuere. Sed ipsi
in nobis responsum mortis habuimus. ut non
simus fidenter in nobis sed in deo qui sursum
mortuorum. quid tantis periculis eripuit nos
& eruet. in quem speramus. qm̄ & adhuc eri-
piet adiuuabitur et uobis in oratione pronot.
ut ex multarum ^{personis} facierum eius quae in uobis est
donationis. per multas gratias agantur pro
uobis. nam gloria nostra haec est. testimonium
conscientiae nostrae. quod in simplicitate

& sinceritate dī. & non in sapientia carnali sed
 ingrata dī conuerſati sumus in mundo; abundan
 tur autem ad uos; non enim aliar scribimus uobis
 quam quae legistis & cognouistis; spero autem
 quod usque in finem cognoscetis. sicut et cognou
 uistis nos ex parte; quia gloria uestra sumus.
 sicut et uos nostram in die dñi nostri ihu xpi. & hac
 confidentia uolui prius uenire ad uos. ut recun
 dam gratiam haberetis; & per uos transire in
 macedoniam. Et iterum a macedonia uenire
 ad uos & uobis deduci in iudaeam; cum hoc ergo uolu
 ir remissum quid leuitate usur sum. aut quae cogi
 to secundum carnem cogito. ut sit apud me
 est. *& non.* Fidelis autem dñi. qui arer
 mo noster quisit ad uos. non est in illo est. *& non. sed est in illo est;*
 dī enim filius ihu xpi. qui in uobis per nos
 praedicatus est per me & siluanum & timotheū.
 non fuit est *& non.* sed est in illo fuit; quot quot
 enim promissiones dī sunt. in illo est; ideo & per
 ipsum amendo. ad gloriam nostram. qui autem
 confirmat nos uobis cum in xpo. & qui unxit
 nos dñi. & qui signauit nos. & dedit pignus sps
 in cordibus nostris. ego autem testem dñi in uoco

inanimam meam. quod parcent uobis non uenit
cor in dū non quia dominamur fidei uestrae. sed
adiutores sumus gaudii uestri. nam fide facta.
Statui autem hoc ipsum apud me. ^{per}terum in tri-
stia uenirem ad uos; si enim ego contristo uos.
& qui est qui me laetificet. nisi qui contristatur
ex me. & hoc ipsum scripsi uobis. ut non cum ^{uenero} tristi-
tiam super tristitiam habeam. de quibus oportuerat
me gaudere. Confidens in omnibus uobis quia
meum gaudium omnium uestrum est; nam ex
multa tribulatione & angustiis cordis. scripsi
uobis per multas lacrimas. non ut contristemini.
sed ut sciat quā caritate habeam abundan-
tur in uobis; si quis autem ^{me} contristauit. non me
contristauit sed ex parte. ut non onerem omnes
uos; sufficit illi qui eius modi est oburgatio haec
quae fit a pluribus. Ita uero ^{pro} contra magis doneat
& contolemini. ne forte abundantia tristitia
ab orbentur qui eius modi est; propter quod
obrecō uos. ut confirmetis in illum caritatem;
Ideo enim & scripsi. ut cognoscam experimen-
tum uestrum. an in omnibus obaediētes sitis;
Cui autem aliquid donatur. & ego. nam et ego

quod donauit ^{siquid donauit} propter uos in persona xpi ut non
circumueniamur a satana. non enim ignoramus
cogitationes eius; cum uenirem autem troade
propter euangelium xpi. & ostium mihi apertum
esset in dno. non habui requiem spiritui meo.
eo quod non inueni in terram fratrem meum.
sed ualefaciens eis profectus ^{sum} in machedoniam;
T. 1. Do autem gratias qui semper triumphat non in
xpo ihu. & odorem nostrae uiae manifestat per
nos in omni loco. qui xpi boni odor sumus de in
hircu qui alii fiunt. & in hircu qui pereunt; alii quidem
odor mortis in mortem. alii autem odor uitae
in uitam. & ad haec qui tam idonei: non enim
sumus sicut plurimi aduiteranter uerbum di.
sed ex sinceritate. sed sicut ex dno coram dno in
xpo loquimur; Incipimus iterum per metip
sos commendare. aut num quid egemur sicut
quidam commendati eius epistular ad uos aut
ex uobis. epistola nostra uos estis scripta in cordib;
non trit. que scribitur ^{legitur} ab omnibus homi
nibus manifestat quoniam epistola estis xpi.
ministrata a uobis et scripta. non a tramentis sed
spu di uui. non in tabulis lapideis. sed in tabulis cordis
carnalibus;

Fiduciam autem talem habemur per xpm addm.
non quod sufficienter simur cogitare aliquid a nobis
quasi ex nobis. sed sufficientia nostra ex dō est;
que idoneor nos fecit ministror noui testamenti.
Non littera sed spūs. Littera enim occidit. spūs
autem uiuificat; quod si ministratio mortis litteris
deformata in lapidib; fuit in gloria. Itaut non porre
intendere filii irrt in faciem moisi propter glo
riā uultur eor quae euacuatur. quomodo non magis
ministratio spūs erit in gloria. Nam si ministeriū
damnationis gloria est. multo magis abundat
ministrerium iustitiae in gloria; p̄ domine glori
catum est quod claruit in hac parte. propter
excellentem gloriam; si enim quod euacuatur
per gloriam est. multo magis quod manet in gloria
est; habentes igitur talem spēm. multa fiducia
utamur; & non sicut moiser ponebat uelamen
super faciem suam. ut non intenderent filii
irrt in faciem eor quod euacuatur. sed obtinse
sunt sensū eorum; ut que in hodiernum enī die
Idipsum uelamen in lectione ueteris
testamenti manet non reuelatum. quoniam
in xpō euacuatur; sed ut que in hodiernum diem

cum legitur moyses uelamen est positum super cor
 eorum. cum autem conuersus fuerit ad dnm.
 auferetur uelamen; dnr autem rpr est; ubi
 autem rpr dnr. ubi liber tar; por uero reuelata
 facie gloriam dnr speculariter. in eadem imagine
 trans formamur. a claritate in claritate
 tamquam adni rpu; Ideo habentes hanc ^{ad} miri
 trationem. iuxta quod misericordiam conre
 cuti sumus non deficimus. sed abdicamur occulta
 + de decoris non ambulantes in astita. ne que ad
 ulteranter uerbum di. red in manifestatione
 ueritatis. commendantes nos metapror ad
 omnem consuetudinem hominum coram do.
 quod etiam operatum est euangelium nostru
 in his qui per eunt operatum est in quibus dr
 huius reuli ex cauit menter infidelium.
 ut non fulgeat in luminatio euangeli gloriae
 xpi que est imago di. non enim nos metapror
 praedicamur. sed ihm xpm dnm nostrum.
 Non autem ser uos uestror per ihm; qm
 dr quid dixit de tenebris lucem r plen dercere.
^{qui} Inluxit in cordibus nostris ad in luminatione
 scientiae caritatis di. in facie xpi ihu.

habemur autem thesaurum istum in uasis fictilib;
& sublimitas sit uirtutis dei & non ex nobis; in omnibus
tribulationem patimur, sed non angustamur, aperi-
amur, sed non deficiamus, per recitationem patimur,
sed non derelinquimur; deicimur, sed non perimur,
semper moralisationem ihu incorporare nostro
circumferenter, ut & uita ihu incorporatur
nostris manifestetur; semper enim nos qui uiuimus
in morte tradimur propter ihm, ut & uita ihu
manifestetur in carne nostra mortali, ergo opus
in nobis operatur. uita autem in uobis; habentes
autem ^{eundem} rpn fidei. Sicut scriptum est;

Thpsal.
mo cxx

Credidi propter quod locutus sum; & non credimus
propter quod & loquimur; Sciens quoniam qui
suscitauit ihm, & non cum ihu suscitabit, &
constituet uobis cum; omnia enim propter uos.
ut gratia abundans per multas gratiarum
actiones abundet in gloria dei; propter quod
non deficiamus, sed licet is qui formis est poster
homo corrumptur, tamen is qui in aere est
renouatur de die in diem. Idem quod in presentia
est momentaneum & leue tribulationis
nostrae, supra modum in sublimitate aeterni

gloriae pondus operatur in nobis. non contemplan-
 tur nobis quae uidentur sed quae non uidentur.
 quae enim uidentur temporalia sunt. quae autem
 non uidentur aeterna sunt; Scimus enim quoniam
 si terra destruitur domus nostra huius habitationis
 dirroluatur. quod aedificationem ex deo habemus.
 domum non manufactam aeternam in caelis;
 Nam & in hoc in gemis uicimus habitationem nostram
 quae de caelo est super indui cupientes. si tamen
 uestra non nudum inueniamur. Nam & quis sumus
 in hoc tabernaculo in gemis uicimus grauati
 eo quod nolumus expoliari sed superuestiri.
 ut a bror beatur quod mortale est aurum. qui
 autem efficit non in hoc ipsum deum. quid dicit nobis
 pignus spiritus; **A**udenter igitur semper & scienter
 quoniam dum sumus in corpore peregrina-
 mur ad deum. per fidem enim ambulamus. &
 non per speciem; audemus autem. et bonam
 uoluntatem habemus. magis peregrinari
 a corpore. & praerenter erre ad deum; & ideo
 contendimus. siue abrenter siue praerenter
 placere illi; omnes enim non manifestari
 oportet. ante tribunal christi. ut referat;

unusquisque propria corporis prout sensitue
bonum siue malum; scienter ergo amorem dñi homi-
nibus suademur. dō autem manifesti sumus; Spero
enim. & in conscientia uestris manifestor non esse;
non iterum non commendamur uobis. sed occasi-
onem damus uobis glorandi pro nobis. ut habe-
atur ad eos qui in facie gloriantur & non in corde;
siue enim mente excedimur dō. siue obrii sumus
uobis; caritas enim xpi urget nos ^{estimantes} iudicantes hoc.
quoniam si unus pro omnibus mortuus est. ut &
qui uiuunt iam non sibi uiuant. sed ei qui pro ipis
mortuus est & resurrexit; Ita que non ex hoc nemine
nouimus secundum carnem; & si cognouimus secundum
carnem xpm. sed nunc iam non nouimus; si qua
ergo in xpō noua creatura. uetera transierunt
ecce facta sunt ^{omnia} noua. omnia autem ex dō; ^{gratiam dō} qui recon-
ciliatus non sibi per xpm. & dedit nobis ministe-
rium reconciliationis. quoniam quidem dñs erat
in xpō mundum reconcilians sibi. non reputans
illis delicta ipsorum. & posuit in nobis uerbum
reconciliationis; pro xpō ergo legatione fungimur
tamquam dō. exhortante per nos. Obrecramus
pro xpō. reconciliamini dō. eum qui non nouerat

ergo omnes mortui
& pro omnibus mortuus est

peccatum pro nobis peccatum fecit. ut nos effici
 ceremur iusticia dei in ipso. Adiuuantes autem
 & exhortamur. ut in uacuum gratia dei recipiatur.
 At enim; tempore accepto exaudiuit. & in die
 salutis adiuuit; ecce nunc tempus acceptabile.
 ecce nunc dies salutis. meminidantes ullam offen
 sionem. ut non uti peretur ministerium nostrum;
 sed in omnibus exhibeamur nos metipros. sicut
 dei ministros; In multa patientia. In tribulationibus;
 In necessitatibus. In angustiis. In plagis. In carceribus;
 In seditionibus. In laboribus. In uigiliis. In ieiuniis.
 In castitate. In scientia. In longanimitate. In suau
 tate. In puritate. In caritate non ficta. In uerbo
 ueritate. in uirtute dei per arma iusticie.
 ad dextris & sinistris. per ^{gloria &} ignobilitatem. per
 infamiam & bonam famam. ut redutores. &
 ueraces. sicut qui ignoti. & cogniti. quasi mori
 enter. & ecce uiuimus. ut castigati. & non
 mortificati. quasi tristes. semper autem
 gaudentes. sicut egeres. multos autem loci
 pleter. tamquam nihil habentes. & omnia
 possidentes; Or nostrum patet ad uos corinthios. †
 cor nostrum dilatatum est; non angusti sumini in
 nobis.

Thesa
12

Sati

angustiamini autem in uisceribus uestris. eandem
autem habentes remunerationem; tamquam
filius dico. dilatamini et uos. & nolite iugum ducere
cum infidelibus; quae enim participatio iustitiae
cum iniquitate aut quaerocietas luci ad tene-
bras. quae autem conuentio xpi ad belial. aut
quae parricidii cum infideli. qui autem con-
sensus templi cum idolis. uos enim estis templum
diuini sicut dñs dicit, quoniam habitabo in illis. &
inambulabo. & ero illorum dñs. & ipsi erunt mihi
populus; propter quod exite de medio eorum.
& reparauit dñs. & in mundum ne tetigeris
& ego recipiam uos. & ero uobis in patrem. & uos
eritis mihi in filios & filias dicit dñs omnipotens; +
Hanc igitur promissionem habentes carissimi
mundemur non ab omni iniquitate carnis & rpi.
perficienter sacrificacionem in amore dei capite
non in neminem lesimur. neminem corrupimus.
neminem circumuenimus; non ad condemnationem
dico. praedixi enim quod in cordibus nris estis ad com-
moriendum & ad conuiuendum, multa mihi fiducia
est apud uos. multa mihi gloriaatio prouobis; +
Repletur sum consolacione super abundo gaudio +

Thymotheus
et hesaias.

In omni tribulatione nostraj; Nam et cum uenir
semur in machedoniam. nullam requiem habuit
caro nostra. sed omnem tribulationem passi.
foris pugnae. intus timores. sed qui consolatur
humiler. consolatur est non de in aduentu. ita;
non solum autem in aduentu eius. sed etiam
in oratio quo consolatur est in uobis. referent +
nobis uestrum desiderium. uestrum fletum.
uestram emulationem pro me. ita ut magis
gauderem. quoniam etsi ^{me}constitui uos in epistula
non paenitet. & si peniteret. uideret quod epistula
illa & si ad horam uos contristauit. nunc gaudeo.
Non quia contristati estis. sed quia contristati
estis ad paenitentiam; Contristati enim estis
secundum dm. ut in nullo detrimentum patia
mini ex uobis. quae enim secundum dm tristitia
est. paenitentiam in salutem stabilem operatur; +
saeculi autem tristitia. mortem operatur;
ecce enim hoc ipsum ^{quod} secundum dm contris
tati uos. quantum in uobis operatur sollici
tudinem. sed de fensionem. sed indignatione.
sed amorem. sed desiderium. sed emulationem.
sed uindictam; In omnibus exhibuistis uos

incontaminator esse negotio; Igitur. et si scripsi
uobis non propter quod inuicem inuicem nec propter
eum qui par sit est. sed ad manifestandam sollici-
tudinem nostram. quam pro uobis habemus ad-
uocor coram deo. Ideo consolati sumus; In consola-
tione autem. nostra abundantius magis gauisus
sumus super gaudio. quia refectus est spiritus
+ ab omnibus uobis. & si quid apud illum de uobis
glorietur sum. non sum confusus; sed sicut omnia
uobis in ueritate locuti sumus. ita & gloria
nostra quae fuit aditum. ueritas facta est. ut
uirce faceretur abundantius in uobis sunt. Remur
centur omnium uestrum oboedientiam. quomodo
cum amore. & tremore exceptur eum.
Gaudeo quod in omnibus confido in uobis.

.iiii. **N**otum autem facimus uobis fratres gratiam
dei quae data est in ecclesia macedoniae.
quod in multa experimento tribulationis
abundantia gaudii prorum. & alia summa pauperum
eorum abundantia in diuitiarum simplicitate eorum; +
quia secundum ueritatem testimonium illis
reddo. & supra ueritatem uoluntari fuerunt.
Cum multa exhortatione obrecreanter non

53
gratiam et communicationem ministerii quod
fit in cor. & non sicut sperauimus, sed reme aprior
dederunt primum do. Deinde nobis per uoluntate
di. Ita ut rogemur tam ut quem ^d modum
coepit. ita et perficiat in uobis suam gratiam istam;
sed sicut in omnibus abundat. fide & sermone &
scientia et omni sollicitudine. ^{in super.} & caritate uestra
innor. ut & in hac gratia abundet. Non quasi im-
perando dico. sed per aliorum sollicitudinem etiam
uestrae caritatis ingenium bonum comprobant;
+ Scitarem gratiam domini nostri ihesu christi. quoniam
propter uos egerit factus est cum erret diuersi
ut illius inopia uos diutius erret. & consilium
in hoc do. hoc enim uobis uale est. quia non solum
facere. sed et uelle coepit ab anno priore. nunc
uerso & factus perficitur. ut quem ^d modum propter
est animus uoluntatis. ita sit & perficiendi & eo
quod habetur; si enim uoluntas prompta est.
secundum id quod habet accepta est. non secundum
quod non habet. non enim ut alius sit nonis sit.
uobis autem tribulatio; sed ex aequalitate in
praesenti tempore. uestra abundantia illorum
inopiam suppleat; ut & illorum abundantia uestra
inopiae

sit supplementum. ut fiat aequalitas sicut scriptum est.
 Qui multum ^{habet} non abundavit. & qui modicum non
 minoravit; gratias autem dō. quidedit eandem
 sollicitudinem ^{pro vobis} in corde. quoniam exhorta
 tionem quidem suscepit; sed cum sollicitior esse
 sua voluntate profectus est ad uos. nisi mureta
 cum illo fratrem. cuius laus est in euangelio per
 omnes ecclesias; non solum autem. sed & ordinatus
 ab ecclesia comiter peregrinationis nostrae. In hac
 gratia quae ministratur a nobis ad dñi gloriam.
 & destinata uoluntatem nostram. De ueritate haec
 nequir non utaperet in hac plenitudine quae
 ministratur a nobis; prouidemur enim bona non
 solum coram dō. sed etiam coram hominibus;
 nisi ^{mur} autem cum illis & fratrem nostrum. quē
 probauimus in multar saepe sollicitum esse. nunc
 autem multo sollicitiorē confidentia multa in uobis.
 siue pro tō. qui est socius meus & in uos adiu
 tor. Siue ^{phis qui sunt} fratres nostri apostoly ecclesiarum
 gloriae xpi. ostensionem ergo quae est caritatis
 uestrae. & nostrae gloriae prouobis. in illo osten
 dite in facie ecclesiarum; Nam de ministerio
 quod sit in cor. ex habundantia est mihi scribere
 uobis.

Scio enim promptum animum uestrum. pro quo
 de uobis glorior apud machedonas. quoniam achais
 parata est ab anno preterito. & uestra aemulatio
 prouocauit plurimos; nisi autem fratres. ut ne
 quod gloriamur de uobis euacuetur in hac parte.
 ut quem admodum dixi parastis. pecum uenerit
 mecum machedones. & in uenerit uos imparator
 erubescamus nos. & non dicam uos in hac substantia.
 Nec errarium ergo existamaui rogare fratres.
 ut praeueniant ad uos. & preparent promissam
 benedictionem hanc paratam esse. sic quasi bene
 dictionem non quasi auaritiam; hoc autem dico. quoniam
 qui parcere minde parce & metet. & qui reminat
 in benedictionibus. debenedictionibus & metet *ut ai eternam*
 unum quisque prout destinauit corde suo. non ex
 tristitia aut ex necessitate. hilarem enim datorem
 diligit deus; potens est autem deus omnem gratiam
 abundare facere in uobis. ut in omnibus semper
 omnem sufficientiam habentes. abundetis in omni
 opus bonum. Sicut scriptum est.
 Dispersit dedit pauperibus. iustitia eius manet
 in aeternum. qui autem administrat semen remi
 naria. & panem ad manducandum praestabit.

71 psal.
 mo. cxi.

& multiplicabit semen uestrum & auget incrementa
fructuum iustitiae uestrae. ut in omnibus locuple
tati. abundeat in omnem simplicitatem. quae ope
ratur per nos gratiarum actionem dō. quoniam
ministerium huius officii. non solum supplet ea
quae desunt sciri. sed etiam abundat per multas
gratiarum actiones in dño; per probationem
ministerii huius. glorificantes dñm in obediencia
confessionis uestrae in euangelio xpi. & simplici
tate communicationis in illor & in omner. & in
iprorum obsecratione prouobis. desiderantū
uor propter eminentem gratiam dñi in uobis;

Gratias dō super inenarabili dono eius;

Ita Ipre autem ego paulus obsecro uos per mansuetu
dinem & modestiam xpi. qui in facie quidem humiliter
inter uos. abrenū autem confido in uobis; rogo
autem ne praerent audeam per eam confidentiam
qua existimo audente in quor dam. qui arbitrantur
nos tam quam secundum carnem ambulemus;
In carne enim ambulantes. non secundum carnem
militamus; nam arma militiae nostrae nō carnalia
sed potentia dō. ad destructionē munitio num
consilia destruentes. & omnem altitudinem & tollentē
se

55.

aduersum scientiam di. & incaptiuitatem redigen-
ter omnem intellectum in obsequium xpi. & in
promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam.
cum impleta fuerit uestra oboedientia; quae
secundū faciem sunt uidete, Siquis confidit sibi
xpi reerre hoc cogitet iterum apudre. quia sic
ipse xpi est. ita & non. nam & si aliquid amplius
glorietur fuero de potestate nostra. quam dedit
d r in aedificationem & non in destructionem
uestram non erubescam, ^{Aut} ut non existimer
tamquam terrere uor per epistolar. quoniam
quidem a epistolae inquit graues sunt & for-
ter. Praerentā autem corporis infirma & sermo
contemibilis; hoc cogitet qui eior modicus est.
quia qualer sumur uerbo per epistolar abrenter
tuler & praerenter in facto; pon enim audemur
inrerere quise ipror commenda. sed ipsi in nobis. <sup>Aut comparat
re nor quid dicit</sup>
nor me ipror me denter. & comparanter por
m & ipror nobis; por autem non in mensum gloriamur.
Sed secundum mensuram regulae quam mensur
est nobis dr. mensuram per tingendi urque
aduor. pon enim quasi non per tingenter aduor.
super extendimur nor. urque aduor enim.

¶ uenimur in euangelio xpi. non in in mensum glori
anter in alienis laboribus. ^{Aut} spem habentes cre
centis fidei uestrae in uobis magnificari. secundū
regulam nostram in abundantia & iam in illa
quae ultra uos sunt euangelizare. non aliena regula
in his quae praeparatae sunt gloriari. Nam qui gloriat
in dño gloriatur; non enim qui eipsum commendat
ille probatur est. sed quem dñs commendat. ut in a
sustineret arm modicum quid in sapientiae meae. sed
& sup portate me. aemulor enim uos dñi aemulatione.
dñs pondi enim uos uniuero uirginem castā exhi
bere xpo. Timeo autem ne sicut res per eam
seduxit astutia sua. Ita corrum paratur sensus
uestri. & excidant a simplicitate quae est in xpo
ihū. Nam si hic qui uent. alium xpm praedicat
quem non praedicauimus. aut alium rpm accipi
tur. ^{quē n̄ accepit} aut aliud euangelium quod non recepistis
Recte pateremini. Existimo enim nihil meminur
fecisse. ^{magis} apostolor. & si impertur ser
mone. sed non scientia. In omnibus enim. manifestatus
sum uobis. aut num quid peccatum feci. me ipsum
humiliant. ut uos exaltemini. quoniam gratia euan
gelium dñi euangelizauit uobis. Aliar ecclesiar

56.
expoliari accipiens stipendium ad ministerium
uestrum. & cum erem apud uos & ezere nulli
oneratus fui; Nam quod mihi deerat. suppleuerunt
fratres qui uenerunt a machedonia. & in omnibus
sine onere me uobis reuauui. & reuabo: est enim
ueritas xpi in me. quoniam haec gloria non
infringetur in me in regionibus achaiae; quare
quia non diligo uos. dr̄ sc̄t; quod autem facio
faciam. ut am̄ putem occasionem eorum qui uolunt
occasionem. ut in quo gloriantur inueniantur
sicut & nos; nam eum modi pseudo apostoli operarii
subdoli. transfigurantes se in apostolos xpi. & non
mirum. ipse enim satanas transfiguratus se in angelum
lucis; non est ergo magnum. si ministri eum transfigu-
rentur uelut ministri iustitiae. quorum finis erit
secundum opera ipsorum; Iterum dico. ne quis
me putet insipientem; alioquin uelut insipientem
accipite me. ut & ego modicum quid glorier. quod
loquor. non loquor recundum dm̄. sed quasi in insi-
pientia. In hac substantia gloriae; quoniam multi
gloriantur recundum carnem. & ego glorior;
Libenter enim sufferar insipienter. cum sc̄t ipsi
sapienter; sustinetur enim si quis uos in seruitute redigit.

Siquis deuorat. siquis accipit. siquis ex tollitur. siquis
in faciem uor caedit. Secundu ignobilitatem dico.
quasi non infirmi fuerimus ^{in hac parte} in quo quis audet. in in-
sipientia dico. Audeo & ego. haebre sunt & ego. ^{israhelae}
Semen abrahamae sunt. & ego. ministri xpi sunt. ut ^{sunt & ego}
minur sapiens dico plur ego. In laborib; plurimur
In carceribus abundamus. In plagis supramodum
In moribus frequenter. A iudaeis quinquies qua-
dragenas. una minur accepit. ter uir gir caesus
sum. semel lapidatus sum. ter naufragium feci.
nocte et die in profundo maris fui. In cineribus
repe. periculis fluminum. periculis latronum.
periculis ex genere. periculis ex gentibus. periculis
in ciuitate. periculis in solitudine. periculis in
mari. periculis in falsis fratribus. In labore &
aerumna. In uigiliis mutar. In fame & siti. In
ieiuniis mutar. In frigore & nuditate. praeter
illa quae extrinsecus sunt instantia mea coti-
diana sollicitudo omnium ecclesiarum. qui
infirmatur. & ego non infirmor. qui scandalizatur.
& ego non uror. Si gloriari oportet
quae infirmatur meae sunt gloriabor.
Dr & pater dni ihu xpi. qui est benedicatur in scda

quod mentior; Damarci praepositus genti r
 aratheregir. custodiebat ciuitatem damascenoru.
 ut me compr ehenderet. & per fenestram
 in porta dimissus sum per murum & effugi
 manus eius. Si gloriari oportet non & pedic
 quidem; ueniam autem ad uisionem & reuelatio
 ner dñi; Scio hominem in xpō ante annos quat
 tuordecim. siue in corpore nescio. siue extracor
 pur nescio. dñs rert. Raptum eum modi urque
 ad tertium caelum; & scio huius modi hominē.
 siue in corpore. siue extracor pur nescio dñ
 rert. qm raptus est in paradysum. & audiuit
 arc ana uerba quae non licet homini loqui;
 pro eum modi gloriabor. pro me autem ni
 hil nisi in infirmitate meae; Nam
 & si uero gloriari non ero insipiens; ueritate
 enim dicam; parco autem ne quis me existimet
 supra id quod uidet in me. aut audit aliquid ex me;
 & ne magnitudo reuelationum extollat me.
 Datur est mihi famulus carnis meae angelus
 satanae ut me colasitet; propter quod ter dñm
 rogavi ut discederet a me. & dixit mihi; sufficit
 tibi gratia mea. nam uirtus in infirmitate
 perficitur; Libenter igitur gloriabor in infirmi
 tate meae.

ut inhabitet in me uirtus xpi propter quod
placeo mihi in infirmitatibus. in contumeliis. in
necessitatibus. in persecucionibus. Inanis factus pro
xpo; cum enim infirmor. tunc potens sum. factus
sum insipiens. uos me coegistis. ego enim debui
uobis commendari. nihil enim minus fui ab his
qui sunt supra modum apostoli. Nam & si nihil sum.
signa tamen apostoli ^{facta sunt} facta sunt super uos in omni
patientia. signis & prodigiis & uirtutibus. quid
est enim quod minus habuistis praeter
decidens. nisi quod ego ipse non grauauis uos.
Donate mihi hanc iniuriam. ecce tertio huc
paratus sum uenire ad uos. & non ero grauis
uobis; non enim ^{quero} quae uestrae sunt. sed uos; nec
enim debent filii parentibus. thesauri uari sed
parenter filijs; ego autem libenter sine inpen
dam. & super impendam ipse pro animabus uestris
licet plur uos diligens minus diligam. sed
esto. ego uos non grauauis. sed cum errem a factis
dolo uos caepi. ^{sum} quid per aliquem eorum
quos misi ad uos circum ueni uos. rogauit autem.
& misi cum illo fratrem. ^{sum} quid dicitur uos circum
uenit. nocte eodem spiritu ambulauimus. nonne idem
uestigium. olim putatur quod excurreremus per apud uos.

sui coram dō in xpō loquimur. Omnia autem caris simi.
 p̄t uestram aedificationem, t̄meo enim p̄forte
 cum uenero non quales uolo inueniam uos. & ego
 inueniar a uobis. qualem non uultor; p̄forte con
 tentationes. demulationes. animositates. dissen
 siones. detractiones. susurrationes. Inflationes.
 seditiones sint inter uos; p̄terea cum uenero
 humiliet me d̄ apud uos. & luceam multos ex his
 qui ante peccauerunt. & non egerunt poeniten
 tiam super inmunditia & fornicatione. & impu
 dicitia quam gesserunt. Ecce t̄rcio h̄c uenio
 ad uos. In ore duorum uel trium testium stabit
 omne uerbum; praedixi & praedico, ut p̄reter
 uos & nunc absenti his qui ante peccauerunt
 & caeteris omnibus. quoniam si uenero iterū non
 parcam; an experimentum quaerit̄ eorum qui
 in me loquuntur xp̄s. qui in uobis non infirmatus
 sed potens est in uobis; nam & si crucifixus est
 ex infirmitate nostra sed uiuit ex uirtute d̄i;
 Nam et nos infirmis sumus in illo. sed uiuimus
 cum eo ex uirtute d̄i in uobis; uos me t̄p̄t
 temptate. sicut infide ipsi uos probate, an
 non cognoscit̄ uos ipsos. quia xp̄s ih̄s in uobis
 est. nisi forte reprobis estis; spero autem quod

et
cognoscere. quia non sumus reprobi. Oramur
autem dñm ut nihil mali faciat. non ut non proba
pareamus. sed ut uos quod bonum est faciat. non
autem ut reprobi simus. non enim per sumus aliquid
aduersum ueritatem. sed pro ueritate. Gaudemus
enim quando non infirmi sumus. uos autem poten
ter estis. Hoc & oramus uestram consumationem.
Ideo haec abren scribo. ut praerent dñi uos. Iam.
Secundum potestatem quam dñs dedit mihi in aedi
ficationem. & non in destructionem. De cetero
fratres gaudete. perfecti estote. exhortamini.
idem sapite. pacem habete. & dñi dilectionis &
pacis erit uobiscum. Salutate in uiculis in ore
scō. Salutant uos rei omnes. Gratia dñi ihu xpi.
& caritas dñi & communicatio sp̄s sc̄i cum omnibus.
uobis amen. ^{ist} Hic ad corinthios habet uersus. dicit.
Incipit ad galatas. argumentum.

Galatas sunt greci huiusmodi ueritatis primum
ab apostolo acceperunt. sed post dicitur eorum
temptata sunt a falsis apostolis. ut in legem & cir
cumcisionem uerterentur. hoc apostolus
reuocat ad fidem ueritatis. scribens eis ab
ephero.